

Asia: VM048:00/2017, VM/1353/03.01.00/2018

## **Luonnos hallituksen esitykseksi kuntien ja maakuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Luonnoksesta yleisesti**

Yleisesti ottaen luotettavan ja vertailukelpoisen tiedon saaminen kuntien ja maakuntien taloudesta kuntien, maakuntien ja valtion päätöksenteon tueksi on tärkeä tavoite. Tavoitteeksi on myös kirjattu yksinkertaistaa kuntien ja maakuntien taloustiedon tuottamisen ja raportoinnin menettelytapoja ja vähentää kunnille ja maakunnille raportoinnista aiheutuvia kustannuksia.

”Kunnat ja maakunnat veloitettaisiin toimittamaan erikseen säädetyt taloustietonsa suoraan taloushallinnon tietojärjestelmistään valtiokonttorin ylläpitämään valtakunnalliseen tietovarantoon. Kuntalain ja maakuntalain säännökset velvoittaisivat kuntia ja maakuntia taloustietojen tuottamiseen ja raportointiin yhdenmukaisessa ja vertailtavassa muodossa. Tietojen tuottamisen ja raportoinnin tekninen muoto ja tietomääritykset perustuisivat yhteen toimivuuden kuvauksiin sekä tietoja käyttävien viranomaisten yhteistyöhön. Säännöllisesti kerättävää taloustietoa koskevat tietotarpeet sovitettaisiin kuntien ja maakuntien sekä muiden tietoja käyttävien viranomaisten yhteistyössä yhteiseen tietomalliin niin, että tieto kerättäisiin käyttökelpoisessa muodossa valtakunnalliseen tietovarantoon, josta se olisi avoimen datan periaatteen mukaisesti maksutta eri tahojen käytettävissä. Tarkoituksena on, että samojen tietojen päällekkäisestä keräämisestä luovutaan, ja manuaalisen lomakepohjaisen tiedonkeruun sijasta siirrytään automaattiseen taloustiedon keräämiseen yhteisesti hyödynnettävässä muodossa suoraan kuntien ja maakuntien taloustietojärjestelmästä”. Jotta tietopohja ja tiedon keruu olisi validia, tulisi tiedon siirtopohjien olla strukturoituja ja automaatioperustaisia.

Uudistuksella on kuvattu olevan lyhyellä aikavälillä kertaluontoinen investointikustannus vuosina 2018-20 koskien taloushallinnon järjestelmiä ja tarvittavia uusia järjestelmäpalveluita. Esityksessä ei ole otettu huomioon valtakunnallista tilannetta. Kunnissa ja kuntayhtymissä tuotetaan henkilöstö- ja taloushallinnon palveluita omana tuotantona, eikä siirtyminen palvelukeskuksiin ole välttämättä ajankohtaista tai edes suunnitteilla seuraavan 5 vuoden aikajänteellä kaikissa organisaatioissa Suomen tasolla. Tämän vuoksi tulisi investointikustannukset jakaa progressiivisesti kuntien ja kuntayhtymien kokoluokkien mukaisesti. Investointikustannuksia on kuvattu liian väljästi ”100 000 - 200 000 euroa kirjanpitoyksikköä kohden”. Järjestelmäinvestoinnit ovat yksi kustannuskokonaisuus ja toinen merkittävä kustannus kunnissa/kuntayhtymissä on raportoinnista vastaavan henkilöstön

kouluttaminen. Toisaalta kustannuksia tulee lisäämään merkittävästi raportointipohjien ja toimintamallien uusiminen annetussa ajassa, mikä tulisi tapahtumaan manuaalisesti. Tämä tarkoittaa myös manuaalista raportointiarkkitehtuurin muutostyötä liittyen mm. sidosryhmä- ja verkostoraportointiin. Tämä manuaalinen muutostyö aiheuttaa kustannuksia, joita ei ole huomioitu esityksessä ollenkaan.

Esityksessä painottuu oletamus maakuntamallien ja sote-uudistusten toteutumisesta sellaisenaan nykyisen valmistelumallin mukaisesti. Olettamukseen sisältyy ajatus palvelukeskummalleista ja sitä kautta muodostuvista henkilötyövuosien säästöistä viidessä vuodessa. Takaisinmaksu ei tule toteutumaan viidessä vuodessa, kun huomioidaan kokonaiskustannukset investointeina, manuaalisen valmisteleman työn osuus sekä riittävä koulutus. Kokonaiskustannusten voidaan arvioida olevan jopa moninkertaiset.

Valtakunnallisesti taloustiedon raportointi johtamistyön tueksi on kannatettavaa, mutta tätä muutostyötä ei voida verhota kustannushyötyyn. Muutosarkkitehtuuri kokonaisuudessaan on mittava investointi mikä tulisi määrittää uudestaan.

Tiivistäen: Investointikustannukset tulisi laskea kuntien ja kuntayhtymien kokoluokkien mukaisesti (progressiivinen maksutaulukko investoinneille) ja mahdollistaa valtiontuki esimerkiksi yleisinä maksuttomina koulutuksina. Investoinneista ja muutosarkkitehtuurista muodostuvat kokonaiskustannukset tulisi laskea ja määrittää uudestaan ja huomattavasti tarkemmalla tasolla.

### **Esitetyn toimintamallin aiheuttamat vaikutukset**

Siirryttäessä esitetyn toimintamallin mukaiseen raportointiin joudutaan tekemään merkittäviä muutoksia tietojärjestelmiin ja toimintatapoihin kirjanpidon kirjauksissa, sekä tilikarttatietoihin. Muutosten toteuttaminen aiheuttaa varsinkin alkuvaiheessa merkittäviä kustannuksia.

### **Esitetyn toimintamallin vastuiden selkeys**

Vastuut eri toimijoiden välillä vaikuttavat selkeiltä.

### **Esitetyn toimintamallin toimeenpanon edellyttämät toimenpiteet kunnissa**

Esityksen mukaan tilinpäätös-, talousarvio- ja muut taloustiedot toimitetaan XBRL-muodossa Valtiokonttorille tietopalveluun. Taloustiedon tuottaminen ja raporttien lähettäminen vaadittavassa muodossa edellyttää merkittäviä muutoksia tietojärjestelmiin. Tämän muutoksen toteuttaminen edellyttää lisäinvestointeja tietojärjestelmiin ja kustannuksia syntyy myös henkilökunnan kouluttamisesta uusiin toimintatapoihin. Kustannusten raportointi JHS-palveluluokituksen mukaisesti tuo myös joiltakin osin haasteita ja vaatii aiempaa tarkempaa tiliöintiä.

### **Millaista tukea tarvittaisiin esitetyn raportointimallin onnistuneeseen toimeenpanoon**

Koulutusta ajallisesti riittävästi eri toimijoille, mahdollisuus tarkentaviin esim. skype-palavereihin ja nimetyt asiantuntijat/kouluttajat organisaatiokokoluokan mukaisesti. Siirtymäaika toiminnan muutokselle, jossa huomioituna mahdollisuus, ettei maakunta- ja sote-uudistus toteudu suunnitelmien mukaisessa muodossa.

Valli Maari  
Eteva kuntayhtymä